

Framtidens minnesplats – Östra kyrkogården i Malmö

Den 6 november 1921 invigdes Malmös nya begravningsplats Östra kyrkogården, ritad av Sigurd Lewerentz (1885-1975). Östra Kyrkogården blev Sigurd Lewerentz livsverk som han arbetade med från det att hans bidrag "Ås" vann den tävling som utlysts 1916 till de sista förändringarna av personalutrymmena vid krematoriet bara något år innan han dog 1975. I de byggnader som finns på Östra kyrkogården går det att följa hans utveckling som arkitekt: Birgittakapellet (1927) i antik nyklassicism representerar den tidiga arkitekturen och blomsterkiosken (1969) i brutalistisk anda visar upp hans senare stil.

Östra kyrkogården var för Sigurd en pågående process där förändring och utveckling skedde i takt med att nya behov uppstod. Inte sällan fick han omvärdera tidigare gestaltningar och arbeta om sådant som redan var givet en viss funktion. Ett sådant exempel är den ceremoniplats som invigdes 1922 och som låg vid det som då var huvudentrén alldeles i början av åsen i den nordöstra delen av Östra kyrkogården. Ceremoniplatsen var tänkt för begravingar utomhus; med gradänger och en centralt placerad katafalk i. I och med att kremationer blev allt vanligare uppstod det i slutet av 1950-talet behov av nya begravningsformer. Ceremoniplatsen fick en ny funktion och 1960 invigdes en av Sveriges första minneslunder. En omvandlingsprocess som Sigurd Lewerentz var delaktig i. Minneslunden har sedan dess genomgått en del förändringar, bl.a. har gradängens avsatser planats ut och på så vis tillgänglighetsanpassats. 1990 tillkom ett konstverk av Fred Åberg på den plats där det ursprungligen stod en katafalk.

Idag är mer än 18 000 personer gravsatta i minneslunden och ett ökande antal besökare i kombination med nya tillgänglighetskrav skapar behov modernisering.

Tävlingens syfte:

- Att utveckla ytorna runt minneslunden utifrån Sigurd Lewerentz sätt att tänka, där framtidens behov formas av en anda som tydligt talar den gamle arkitektens språk.
- Att skapa en smyckningsplats i befintlig minneslund som knyter an till ursprungsidén med en ceremoniplats men som uppfyller dagens krav på funktionalitet och tillgänglighet.

Hur hade Sigurd Lewerentz tagit sig an modern teknik, de olika begravningsstraditioner som möts på Östra kyrkogården och den moderna sekulära människans behov av andlighet? Hur hade han gestaltat de ytor som ligger utanför den runda minneslunden? Ytor som blir ett möte mellan en traditionsstyrd begravningsverksamhet och ny teknik, mellan Sigurd Lewerentz 1900-tal och hans tänkta 2000-tal. Ett möte mellan natur och arkitektur, mellan liv och död.

Förutsättningar

Alla gräsytor innanför mur/häck är gravsättningsyta

Smyckningsplatsen måste rymma snittblommor/vas och ljus (gravljus)

Sittplatser ska finnas året runt

Tillgänglighetsaspekter ska beaktas

Eventuella gravplatser ska vara för askor/urnor

Förslaget/lösningen behöver även presentera ett förhållningssätt till de kulturhistoriska och arkitektoniska värden som anläggningen har.

Förslaget ska vara neutralt utformat med avseende på symboler som kan kopplas till religion, föreningar, politik el. dyl.

Underlag

Ritning över tävlingsområdet (pdf och dwg)

Vård- och underhållsplan (aktuella delar):

- Kulturhistorisk värdering: Minneslund/ceremoniplats
- Tillgänglighetsaspekter
- Historia och nulägesbeskrivning

Annat användbart underlag:

Begravningslagen (1990:1144)

Kulturmiljölagen (1988:950) 4 kap Kyrkliga kulturminnen

Begrepp i begravningsverksamhet